

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

“ 31 ” 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Сучасні тенденції світових міжнародних відносин

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітня програма	«Міжнародні відносини»
Вид дисципліни	за вибором

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

“27” серпня 2021 року, протокол № 1

Розробник програми:

Баталов О.А., к. філос. н., доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “26” серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Людмила НОВІКОВА

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітніх програм.

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» першого (бакалаврського) рівня

(підпис)

Євгенія СОЛОВИХ

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 1 від “26” серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Сучасні тенденції світових міжнародних відносин» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із сучасними тенденціями світових міжнародних відносин.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПП.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни «Сучасні тенденції світових міжнародних відносин» є:

– *формування наступних загальних компетентностей*

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, зокрема завдяки використанню інформаційних і комунікативних технологій.

ЗК6. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

– *формування наступних фахових компетентностей*

ФК1. Знання про природу, динаміку, принципи організації та історичні тенденції розвитку міжнародних відносин.

ФК2. Здатність розуміти міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, без пековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

ФК5. Здатність самостійно досліджувати проблеми міжнародних відносин, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

ФК9. Розуміння міжнародних інтеграційних процесів, головню на Європейському континенті, та місця в них України.

ФК10. Знання та розуміння національних інтересів України на міжнародній арені.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти (слухачі) отримають знання щодо особливостей сучасної системи міжнародних відносин (завдяки використанню світ-системному аналізу, цивілізаційних, глобалізаційних та геополітичних теорій), зможуть проводити аналіз основних

тенденцій міжнародних відносин в сучасному світі та формулювати цілі зовнішньополітичної діяльності України.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	
Семестр	
6-й	
Лекції	
30 год.	
Практичні, семінарські заняття	
30 год. (загалом 3 групи по 30 год.)	
Лабораторні заняття	
Не передбачені	
Самостійна робота	
60 год. (в тому числі 30 год. курсова робота)	
Індивідуальні завдання	
30 год. курсова робота	

1.6. Заплановані програмні результати навчання:

РН1. Володіти знаннями про природу, динаміку, принципи організації та історичні тенденції розвитку міжнародних відносин.

РН2. Розуміти міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

РН3. Володіти знаннями про стан досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

РН5. Здійснювати політичний огляд міжнародних подій та виявляти проблеми в міжнародних відносинах.

РН6. Самостійно досліджувати проблеми міжнародних відносин, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

РН10. Розуміти міжнародні інтеграційні процеси, в першу чергу що відбуваються на Європейському континенті, та місце України в них.

РН11. Знати, розуміти та аналізувати національні інтереси України на міжнародній арені.

РН12. Володіти знаннями про розвиток країн та регіонів, особливості та закономірності глобальних процесів та місця в них окремих держав.

Студенти (слухачі) повинні **знати**:

- поняття і сутність міжнародних відносин у сучасному світі;

- основні принципи реалізації зовнішньої політики держави;
- особливості сучасної системи міжнародних відносин.

Студенти (слухачі) повинні **вміти**:

- аналізувати тенденції сучасних світових міжнародних відносин;
- оцінювати ефективність зовнішньополітичної діяльності держави;
- формувати цілі зовнішньополітичної діяльності України та розробляти методи по їх досягненню.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Міжнародні відносини: поняття, види, тенденції розвитку.

Поняття міжнародних відносин. Міжнародні відносини: історія та сучасність. Види міжнародних відносин. Рівні міжнародних відносин. Стани міжнародних відносин. Форми міжнародної взаємодії.

Багатосторонні інститути як активні учасники міжнародних відносин (міжнародні організації, інтеграційні об'єднання, параорганізації, міжнародні режими, тимчасові багатосторонні інститути). Особливості регіональної інтеграції в сучасному світі.

Тема 2. Вплив глобалізації на сучасні міжнародні відносини.

Поняття глобалізації. Цикли глобалізації. Зміни, що відбуваються в сучасному світі в результаті глобалізації. Позитивні та негативні наслідки глобалізації.

Перспективи сучасної «хвилі» глобалізації: спад чи подальше розгортання? «Кінець історії» Ф. Фукуями. Постглобалізація в сучасному світі: поняття та прояви. Вплив постглобалізації на міжнародну політику.

Тема 3. Вплив культурно-цивілізаційної ідентичності на міжнародні відносини.

Поняття «цивілізація» та «цивілізації», їх відмінність. Основні теорії цивілізацій (О. Шпенглер, А. Тойнбі, К. Ясперс, С. Гантінгтон і т.д.). Цивілізації в сучасних міжнародних відносинах: співпраця, об'єднання чи конфлікт?

Тема 4. Тенденції розвитку міжнародних відносин згідно світ-системному аналізу.

Що таке світ-системний аналіз? Кореляція циклів гегемонії в ядрі світ-економіки з економічними циклами М. Кондратьєва та тривалими циклами політичного лідерства Дж. Модельскі.

Виникнення світ-системи та її еволюція протягом 5 тис. років (концепція А.Г. Франка). Центр і периферія в світ-системі. Переміщення центру економічного домінування з Азії до Середземномор'я, Західної Європи та Північної Америки.

«Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV—XVIII ст.» як основна робота Ф. Броделя. Ознаки світ-економіки. Історичні вікові тренди (цикли гегемонії у світ-економіці) за Ф. Броделем.

Міні-системи та світ-системи (концепція І. Валлерстайна). Цикли гегемонії в історії сучасної світ-економіки (Нідерланди, Велика Британія, США). Закономірності набуття державою статусу гегемонії. Особливості кризи сучасної гегемонії за І. Валлерстайном та варіанти розвитку подальших подій.

Системні цикли накопичення за Дж. Аррігі (генуезько-іберійський, голландський, британський, американський). Фази накопичення капіталу (матеріальна та фінансова експансії держави-гегемона). Особливості сигнальної та заключної кризи гегемонії. Варіанти подальшої еволюції світ-економіки.

Основні тенденції розвитку міжнародних відносин згідно світ-системному аналізу. Україна як периферія світ-економіки. Перспективи переходу України до напівпериферії / центру (варіанти переходу: класичний, безпековий, гібридний).

Тема 5. Геополітика у сучасних міжнародних відносинах.

Поняття геополітики. Найбільш відомі школи геополітики. Наукові підходи, на підставі яких виникла геополітика.

Німецька школа геополітики (теорія «життєвого простору» Ф. Ратцеля, теорія «континентального блоку» К. Хаусхофера). Англо-американська школа геополітики (теорія «морської» і «сухопутної» влади А. Мехена, теорія «географічної вісі історії» Х. Маккіндера, теорія «стратегічного стримування» Н. Спайкмена, «Велика шахівниця» Зб. Бжезінського). Російська школа геополітики (слов'янофільська школа, євразійство та неоевразійство). Китайська школа геополітики.

Геополітика в сучасних міжнародних відносинах. «Центри сили» та їх «периферія». Основні напрямки конфліктів між «великими державами» в сучасному світі. Україна та геополітика.

Тема 6. Безпека у міжнародних відносинах.

Класифікація основних загроз безпеці в сучасних міжнародних відносинах. Вплив збройних конфліктів на національну та міжнародну безпеку. Вплив тероризму на національну та міжнародну безпеку. Вплив міжнародної організованої кримінальної злочинності на національну та міжнародну безпеку. Надмірна економічна нерівність як фактор внутрішньої дестабілізації держав та міжнародної системи.

Напрямки зниження рівня загроз міжнародній та національній безпеці. Три варіанти мінімізації ризиків від збройних конфліктів. Мінімізація ризиків від міжнародної злочинності. Мінімізація ризиків від міжнародного тероризму. Діяльність національних урядів щодо зменшення надмірної економічної нерівності.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усь ого	у тому числі					Усь ого	у тому числі				
1	2	л	пз	лаб	інд	ср	8	л	пз	лаб	інд	ср
Тема 1. Міжнародні відносини: поняття, види, тенденції розвитку	12	4	4			4						
Тема 2. Вплив глобалізації на сучасні міжнародні відносини	12	4	4			4						
Тема 3. Вплив культурно-цивілізаційної ідентичності на міжнародні відносини	12	4	4			4						
Тема 4. Тенденції розвитку міжнародних відносин згідно світ-системному аналізу	18	6	6			6						
Тема 5. Геополітика у сучасних міжнародних відносинах	18	6	6			6						
Тема 6. Безпека у міжнародних відносинах	18	6	6			6						
Курсова робота	30				30							
Усього годин	120	30	30		30	30						

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин (денна форма)
Міжнародні відносини: поняття, види, тенденції розвитку	4
Вплив глобалізації на сучасні міжнародні відносини	4
Вплив культурно-цивілізаційної ідентичності на міжнародні відносини	4
Тенденції розвитку міжнародних відносин згідно світ-системному аналізу	6
Геополітика у сучасних міжнародних відносинах	6
Безпека у міжнародних відносинах	6
Разом	30

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна форма)
Тема 1. Міжнародні відносини: поняття, види, тенденції розвитку. <i>Завдання:</i> поглибити знання щодо поняття та різновидів міжнародних відносин, виокремлювати основні тенденції розвитку міжнародних відносин в сучасному світі, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття. 1. Дистанційний курс «Сучасні тенденції світових міжнародних відносин», Тема 1: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3883	4
Тема 2. Вплив глобалізації на сучасні міжнародні відносини.	4

<i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття, розрізняти глобалізаційні та постглобалізаційні тенденції в сучасному світі. 1. Дистанційний курс «Сучасні тенденції світових міжнародних відносин», Тема 2: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3883	
Тема 3. Вплив культурно-цивілізаційної ідентичності на міжнародні відносини. <i>Завдання:</i> поглибити знання щодо впливу культурно-цивілізаційної ідентичності на міжнародні відносини, вміти використовувати класичні цивілізаційні теорії відповідно до сучасної міжнародної ситуації. 1. Дистанційний курс «Сучасні тенденції світових міжнародних відносин», Тема 3: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3883	4
Тема 4. Тенденції розвитку міжнародних відносин згідно світ-системному аналізу. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття, вміти виокремлювати варіанти розвитку міжнародних відносин згідно світ-системному аналізу. Підготуватись до тестування на практичному занятті. 1. Дистанційний курс «Сучасні тенденції світових міжнародних відносин», Тема 4: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3883	6
Тема 5. Геополітика у сучасних міжнародних відносинах. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття, вміти аналізувати основні «центри сили» в сучасному світі та виокремлювати їх інтереси. Підготуватись до тестування на практичному занятті. 1. Дистанційний курс «Сучасні тенденції світових міжнародних відносин», Тема 5: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3883	6
Тема 6. Безпека у міжнародних відносинах. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття, вміти аналізувати основні загрози безпеці у сучасних міжнародних відносинах. Підготуватись до тестування на практичному занятті. 1. Дистанційний курс «Сучасні тенденції світових міжнародних відносин», Тема 6: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3883	6
Разом	30

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Передбачено написання курсової роботи.

Теми курсових робіт:

1. Особливості міжнародних відносин у сучасному світі.
2. Сучасна система міжнародних відносин: криза чи розвиток?
3. Роль ТНК у сучасних міжнародних відносинах.
4. Вплив глобалізації на міжнародні відносини.
5. Постглобалізація та сучасні міжнародні відносини.

6. Вплив культурно-цивілізаційної ідентичності на міжнародні відносини.
7. «Зіткнення цивілізацій» у сучасному світі.
8. Основні міжцивілізаційні конфлікти в сучасному світі.
9. Світ-системний аналіз про сучасні міжнародні відносини.
10. «Центр» та «периферія» в сучасній світ-економіці.
11. Варіанти розвитку міжнародних відносин згідно світ-системному аналізу.
12. Україна в сучасній світ-економіці.
13. Вплив геополітики на міжнародні відносини.
14. Основні напрямки конфліктів між «великими державами» у сучасному світі.
15. Україна та міжнародна геополітична «гра».
16. Основні загрози безпеці в сучасних міжнародних відносинах.
17. Збройні конфлікти як загроза безпеці в сучасних міжнародних відносинах.
18. Гібридні війни в сучасному світі.
19. Тероризм як загроза безпеці в сучасних міжнародних відносинах.
20. Міжнародна кримінальна злочинність як загроза безпеці в сучасних міжнародних відносинах.
21. Надмірна економічна нерівність як загроза дестабілізації внутрішньодержавної ситуації.
22. Україна в сучасних міжнародних відносинах.
23. Національні інтереси України на міжнародній арені.
24. Міжнародні виклики безпеці та Україна.
25. Перспективи покращення місця і ролі України в сучасному світі.

Вимоги до змісту та структури курсової роботи

Кожна робота повинна містити такі обов'язкові частини:

1. Титульна сторінка.
2. Зміст.
3. Вступ.
4. Основна частина.
5. Висновки (до кожного розділу основної частини та загальні).
6. Список використаних джерел (не менше 25).

Загальний обсяг курсової роботи – 25-35 сторінок. Текст курсової роботи набирається на комп'ютері через 1,5 інтервалу на стандартних аркушах формату А4 (210*297 мм). Поля: з лівого боку – 30 мм, з правого – 15 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Абзацний відступ повинен бути скрізь однаковий – 1,25 см. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт. Сторінки роботи повинні бути пронумеровані, нумерація наскрізна (номер сторінки проставлять в правому верхньому куті аркуша). Друкування тексту проводиться на одній стороні аркушу.

У курсовій роботі студент повинен:

- глибоко і всебічно розкрити зміст обраної теми;

- показати розуміння тенденцій розвитку сучасних світових міжнародних відносин;

- продемонструвати вміння працювати з літературою, аналізувати прочитаний матеріал, робити висновки та аргументовано відстоювати власну точку зору.

Наявність у курсовій роботі таблиць, графіків, схем, діаграм і т.д. не є обов'язковим елементом, але вони покращують якість дослідження та добавляють бали за виконану роботу.

Особливу увагу під час написання курсової роботи слід приділити дискусійним питанням теорії і практики сучасних міжнародних відносин. Якщо в наведеній у роботі літературі відсутня єдина точка зору з питань, що досліджуються, студенту необхідно назвати думки декількох авторів, порівняти їх, дати їм критичну оцінку та висловити власні міркування.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання згідно «Управління персоналом»

Шифр ПРН (відповідно до ОПП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики / форми оцінювання
РН1	<i>Володіти знаннями про природу, динаміку, принципи організації та історичні тенденції розвитку міжнародних відносин</i>	Знайомство з літературою по темі, лекція, підготовка до практичних занять, написання курсової роботи	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання курсової роботи та тестових робіт, залікова робота
РН2	<i>Розуміти міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному</i>	Лекція, підготовка до практичних занять, самостійний пошук інформації, написання курсової роботи	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання курсової роботи, залікова робота
РН3	<i>Володіти знаннями про стан досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях</i>	Знайомство з літературою, лекція, підготовка до практичних занять	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання курсової роботи та тестових

			робіт, залікова робота
PH5	<i>Здійснювати політичний огляд міжнародних подій та виявляти проблеми в міжнародних відносинах</i>	Опрацювання літератури по курсу, самостійний аналіз сучасних міжнародних відносин, написання курсової роботи	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання курсової роботи, залікова робота
PH6	<i>Самостійно досліджувати проблеми міжнародних відносин, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень</i>	Самостійний аналіз сучасних міжнародних відносин, написання курсової роботи	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання курсової роботи, залікова робота
PH10	<i>Розуміти міжнародні інтеграційні процеси, в першу чергу що відбуваються на Європейському континенті, та місце України в них</i>	Лекція, знайомство з літературою, самостійний пошук інформації, написання курсової роботи	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання курсової роботи, залікова робота
PH11	<i>Знати, розуміти та аналізувати національні інтереси України на міжнародній арені</i>	Знайомство з літературою по темі, самостійний аналіз національних інтересів України на міжнародній арені	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання курсової роботи, залікова робота

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий форми контролю.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування на практичних (семінарських) заняттях, написанні тестової контрольної роботи, у формі виступів студентів із доповідями на практичних заняттях. Також передбачено написання курсової роботи.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає здатність студента засвоїти категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем.

За поточний контроль студент (здобувач) може отримати до 40 балів.

Поточний контроль на практичних заняттях проводиться у формі усного опитування студентів із заздалегідь визначених питань та написання

тестової контрольної роботи (Теми 4, 5, 6).

За роботу на практичному занятті можна отримати:

- 0,5 балів за доповнення або уточнення після виступу іншого студента;
- 2 бали за розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, статистичних матеріалів і т.д.;
- 0,5 балів за успішну відповідь на кожне питання тестової контрольної роботи (по 3 бали за тестові роботи до Тем 4 і 5, до 4 балів за тестову роботу до Тем 6).

Сума балів за виконання завдань на практичному занятті складає:

Тема 1 – до 2 балів: доповнення або уточнення після виступу іншого студента – 0,5 балів; розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, статистичних матеріалів і т.д. – 1,5 бали.

Тема 2 – до 2 балів: доповнення або уточнення після виступу іншого студента – 0,5 балів; розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, статистичних матеріалів і т.д. – 1,5 бали.

Тема 3 – до 2 балів: доповнення або уточнення після виступу іншого студента – 0,5 балів; розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, статистичних матеріалів і т.д. – 1,5 бали.

Тема 4 – до 5 балів: доповнення або уточнення після виступу іншого студента – 0,5 балів; розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, статистичних матеріалів і т.д. – 1,5 бали; відповідь на всі питання тестової контрольної роботи – 3 бали (6 питань по 0,5 балів кожне).

Тема 5 – до 5 балів: доповнення або уточнення після виступу іншого студента – 0,5 балів; розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, статистичних матеріалів і т.д. – 1,5 бали; відповідь на всі питання тестової контрольної роботи – 3 бали (6 питань по 0,5 балів кожне).

Тема 6 – до 6 балів: доповнення або уточнення після виступу іншого студента – 0,5 балів; розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, статистичних матеріалів і т.д. – 1,5 бали, відповідь на всі питання тестової контрольної роботи – 4 бали (8 питань по 0,5 балів кожне).

Поточний контроль самостійної роботи проводиться у формі оцінювання доповідей за навчальними питаннями теми та презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи).

За самостійну роботу можна отримати:

- підготовка доповіді за навчальними питаннями теми – 2 бали;
- підготовка презентації доповіді – 1 бал

Сума балів за виконання завдань для самостійної роботи складає:

Тема 1 – до 3 балів: підготовка доповіді за навчальними питаннями теми – 2 бали; підготовка презентації доповіді – 1 бал.

Тема 2 – до 3 балів: підготовка доповіді за навчальними питаннями теми – 2 бали; підготовка презентації доповіді – 1 бал.

Тема 3 – до 3 балів: підготовка доповіді за навчальними питаннями теми – 2 бали; підготовка презентації доповіді – 1 бал.

Тема 4 – до 3 балів: підготовка доповіді за навчальними питаннями теми – 2 бали; підготовка презентації доповіді – 1 бал.

Тема 5 – до 3 балів: підготовка доповіді за навчальними питаннями теми – 2 бали; підготовка презентації доповіді – 1 бал.

Тема 6 – до 3 балів: підготовка доповіді за навчальними питаннями теми – 2 бали; підготовка презентації доповіді – 1 бал.

До 20 балів студент (здобувач) може отримати за написану та захищену курсову роботу.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. **Загальна кількість балів за успішне виконання завдань залікової роботи – 40.** Час виконання – до 80 хвилин. Заліковий білет складається з трьох теоретичних питань. Перше і друге питання оцінюються по 15 балів, третє – 10 балів.

За бажанням (та за згодою викладача) студент має можливість обрати тестову форму складання заліку (білет містить 40 тестових завдань, студент одержує 1 бал за кожну вірну відповідь).

У разі використання заборонених джерел під час складання заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0 балів).

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Виступ на практичному занятті	Виставляється здобувачу вищої освіти за підготовку доповіді за навчальними питаннями теми	2
	Виставляється здобувачу вищої освіти за підготовку презентації до власної доповіді (зазвичай виконується у Power Point)	1
	Виставляється здобувачу вищої освіти за доповнення або уточнення після виступу іншого студента	0,5
	Виставляється здобувачу вищої освіти за розгорнутий аналіз одного з питань практичного заняття із залученням даних наукових статей, статистичних матеріалів і т.д.	2
Тестова контрольна робота	Виставляється здобувачу вищої освіти за успішну відповідь на кожне питання тестової контрольної роботи (по 3 бали за тестові роботи до Тем 4 і 5, до 4 балів за тестову роботу до Тем 6)	0,5
Курсова робота	Виставляється здобувачу вищої освіти за успішно написану та захищену курсову роботу (критерії оцінювання курсової роботи див. нижче)	до 20
Залікова робота	Виставляється здобувачу вищої освіти за успішно написану залікову роботу (у форматі 3- білетів або 40 тестових питань)	до 40

Максимальна сума балів за поточним контролем складає **40 балів.**

Критерії оцінювання поточного контролю	Кількість балів
--	-----------------

Систематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем семінарських занять, пропущених з поважної причини. Виконання завдань до кожного семінарського заняття, висока активність роботи, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.	36-40
Систематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем семінарських занять, пропущених з поважної причини. Виконання завдань до кожного семінарського заняття, висока активність роботи, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, здатність публічно представити матеріал.	31-35
Наявність пропущених лекцій та семінарських занять, відпрацювання тем семінарських занять. Виконання завдань до кожного семінарського заняття, активна робота на семінарських заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.	26-30
Наявність пропущених лекцій та семінарських занять, відпрацювання тем семінарських занять. Епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на семінарських заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.	21-25
Несистемне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених семінарських занять. Епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на семінарських заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.	16-20
Епізодичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених семінарських занять. Епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на семінарських заняттях (участь у роботі останніх лише за умови наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконанні завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.	11-15
Систематичні пропуски лекцій та семінарських занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та семінарських занять. Систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на семінарських заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.	6-10

Систематичні пропуски лекцій та семінарських занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та семінарських занять невідпрацьовані. Систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на семінарських заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.	0-5
--	-----

Максимальна сума балів за написану та захищену курсову роботу складає **20 балів**.

Критерії оцінювання курсової роботи	Кількість балів
Зауважень до написаної курсової роботи немає або вони не мають суттєвого значення. Студент на захисті роботи виглядає впевнено, демонструє повне володіння матеріалом, на запитання дає повні та обґрунтовані відповіді.	16-20
Наявні до курсової роботи зауваження стосуються переважним чином оформлення роботи (наприклад, неправильно надано перелік літератури, немає вступу або висновків до розділів роботи і т.д.). На захисті роботи студент виглядає доволі впевнено, але виявляється не в змозі відповісти на деякі запитання.	11-15
Курсова робота має суттєві недоліки (не розкрито завдання, текст написано нелогічно і т.д.). Студент на захисті роботи виглядає невпевнено, не відповідає на значну частину запитань.	6-10
Курсова робота або відсутня, або має незавершений характер. На захисті студент може надати тільки загальні відомості про свою роботу, не відповідає на більшість запитань.	0-5

Максимальна сума балів за залікову роботу складає **40 балів**.

Критерії оцінювання залікової роботи	Кількість балів
Студент цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	35-40
Студент достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	29-34
Студент розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання. Обґрунтування неточні і не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.	18-28
Студент розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.	10-17
Студент не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, відповідь або неправильна, або він не розуміє суті питання. Не ознайомлений з джерелами, не може робити висновків.	0-9

Отже, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає **100 балів**.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Для підсумкового контролю при проведенні залікової роботи

Поточне оцінювання роботи студентів на практичних заняттях та їх самостійної роботи, курсова робота								Залікова робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	Курсова робота	Разом		
5	5	5	8	8	9	20	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Дистанційний курс «Сучасні тенденції світових міжнародних відносин». URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3883> (дата звернення: 25.08.2021).
2. Баталов О.А. Вплив довіри та недовіри на міжнародні відносини. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології*. 2021. Випуск 39. С. 88–92.
3. Баталов О.А. Гібридний варіант переходу України з периферії світ-економіки до напівпериферії. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології*. 2020. Випуск 38. С. 52–56.
4. Баталов О.А. Сучасні тенденції міжнародних відносин згідно світ-системного аналізу. *Європейська дипломатія у XXI столітті: збірник тез наукових доповідей на III Науково-практичному круглому столі* (м. Харків, 10 грудня 2020 року, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна). URL: <https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/anons/2019-12-10/EU.pdf> (дата звернення: 23.08.2021).
5. Баталов О.А. Україна як периферія світ-економіки і перспективи її переходу до напівпериферії. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології*. 2018. Випуск 33. С. 137–140.
6. Бжезинский З. Великая шахматная доска. Господство Америки и его стратегические императивы. М.: АСТ, 2017. 256 с.
7. Валлерстайн И. Есть ли будущее у капитализма? М.: Территория будущего, 2015. 320 с.
8. Європейська та євроатлантична інтеграція: навчальний посібник. [О.В. Баула, Т.В. Божидарнік, Т.М. Вісіна, Н.М. Галазюк та ін.] за заг. ред. О.М. Лютак. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2016. 376 с.
9. Інтеграція України в Європейське інформаційне суспільство: виклики та завдання / за заг. ред. Пазюка А. В. К. : ФОП Клименко. 2014. 2012 с.

10. Капітоненко М. Міжнародні конфлікти. К.: Либідь, 2017. 352 с.
11. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні системи. Світова політика. Київ: ФАДА, ЛТД. 2015. 224 с.
12. Лісовський П.М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : Навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво. 2017. 156 с.
13. Марущак А.І. Міжнародне співробітництво у боротьбі з транснаціональною кіберзлочинністю. *Інформація і право*. 2018. № 3 (26). С. 104–110. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/12_9.pdf (дата звернення: 20.08.2021).
14. Почепцов Г.Г. Информационные войны. Новый инструмент политики. М.: Алгоритм. 2015. 256 с.
15. Стройко Т.В. Міжнародні організації: Навч. Посібник. К.: Кондор-Видавництво, 2018. 250 с.
16. Ткачук Н. І. Інформаційні права і свободи людини і громадянина в Україні: визначення термінів, співвідношення понять. *Інформація і право*. 2018. № 2 (25). С. 17–30. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/4_8.pdf (дата звернення: 20.08.2021).
17. Фісун О.А. Неформальні інститути та неопатримоніальна демократія в Україні *Агора*. 2016. Випуск 17. С.9-13.
18. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. М. АСТ, 2017. 576 с.

Допоміжна література

1. Барабаш В.В., Бордюгов Г.А., Котеленец Е.А. Государственная пропаганда и информационные войны. Учебное пособие. М.: АИРО-XXI. 2015. 400 с.
2. Бауман З. Ретротопия. М.: ВЦИОМ, 2019. – 160 с.
3. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / Пер. с англ. М.: Издательство «Весь мир». 2004. 188 с.
4. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм, XV—XVIII вв. Т. 1. Структуры повседневности: возможное и невозможное; [пер. с фр. Л.Е. Куббеля; вступ. ст. и ред. Ю.Н.Афанасьева]. 2-е изд. М.: Весь мир. 2006. 592 с.
5. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм, XV—XVIII вв. Т. 2. Игры обмена; [пер. с фр. Л.Е. Куббеля]. 2-е изд. М.: Весь мир. 2006. 672 с.
6. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм, XV—XVIII вв. Т. 3. Время мира; [пер. с фр. Л.Е. Куббеля]. 2-е изд. М.: Весь мир. 2006. 752 с.
7. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире; [пер. с англ. П.М. Кудюкина, под общей ред. канд. полит. наук Б.Ю. Кагарлицкий]. Спб.: Университетская книга. 2001. 248 с.
8. Валлерстайн И. Конец знакомого мира: Социология XXI века; [пер. с англ. под ред. Б.Л. Иноземцева]. М.: Логос, 2003. 368 с.
9. Гіденс Е. Нестримний світ. Як глобалізація перетворює наше життя; [пер. з англ. Н. Поліщук]. К.: Альтерпрес. 2004. 100 с.
10. Гудби Д. Стратегия стабильного мира. Навстречу Евроатлантическому сообществу безопасности. М.: Международные отношения. 2003. 208 с.
11. Денчев К. Феномен антиглобализма : учеб. пособие для вузов. М.: Изд. дом ГУ ВШЭ. 2005. 218 с.
12. Классика геополитики, XIX век: Сборник (Сост. К. Королев). М.: ООО «Издательство АСТ». 2003. 718 с.
13. Классика геополитики, XX век: Сборник (Сост. К. Королев). М.: ООО «Издательство АСТ». 2003. 741 с.
14. Политология. Учеб. пособие для вузов / Под ред. Н.И. Сазонова. Харьков: «Фолио». 2001. 831 с.
15. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. Харків: Консум. 2001. 656 с.

16. Сорос Дж. О глобализации; [пер. с англ. А. Башкирова]. М.: Изд-во Эксмо. 2004. 224 с.
17. Фисун А. Мир-системный анализ и динамика циклов мировой гегемонии: новый синтез? *Ойкумена*. 2003. № 1. С. 134–159.
18. Фісун О.А. Цикли гегемонії, нова картографія постсучасного світу і глобалізація: пошук стратегії для України. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Питання політології»*. 2003. № 592. С. 69–86.
19. Целуйко В.О. Типологізація недержавних збройних формувань *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Питання політології»*. 2008. № 810. С. 229–237.
20. Хелд Д., Гольдблатт Д., Макгрю Э., Перратон Дж. Глобальные трансформации. [пер.з англ.]. М., 2004. 421 с.
21. Beck U. *Das Kosmopolitische Europa*. Frankfurt am M., 2004. 174 s.
22. Boot M. *The Savage Wars of Peace: Small Wars and the Rise of American Power*. New York : Basic Books. 2002. 285 p.
23. Ferguson N. *Colossus: The Price of America's Empire*. Denton: Univ. of North Texas Press. 2004. 248 p.
24. Frank A.G. The underdevelopment of development. *The underdevelopment of development : articles*. London: Sage. 1996. P. 17–55.
25. Harvey D. *The New Imperialism*. New York: Oxford University Press. 2003. 253 p.
26. Kagan R. *Of Paradise and Power: America and the New World Order*. New York: Alfred A. Knopf. 2003. 104 p.
27. Mann M. *Incoherent Empire*. London: Verso. 2003. 278 p.
28. Modelski G. *Leading Sector and World Powers: The Coevolution of Global Politics and Economics*. Columbia: University of South Carolina Press. 1996. 263 p.
29. Modelski G. *Long Cycles in World Politics*. – London: Macmillan. 1987. 244 p.
30. Wallerstein I. *The Essential Wallerstein*. New York: The New Press. 2000. 496 p.
31. Wallerstein I. The inter-state structure of the modern world-system. *International theory: positivism and beyond : articles*. Cambridge: Cambridge University Press. 1996. P. 87–107.
32. Wallerstein I. *The Modern World-System*. Vol. I–III. San-Diego: Academic Press, 1974–1989. Collinns, 1993. 456 p.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕО-ЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Євроінтеграційний портал України. URL: <http://eu-ua.org/novyny/>.
2. Євроінтеграційний дайджест. URL:
<https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgwxJXpLHxnxgkVzfQTMtJvDbvqzq>.

Міжнародні та міжурядові організації:

1. Програма Розвитку ООН. URL: <http://www.undp.org/>.
2. Програма розвитку ООН в Україні. URL:
<http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home.html>.
3. Світовий банк. URL: <http://www.worldbank.org/eca/russian/>.
4. Міжнародний валютний фонд. URL <http://www.imf.org/external/russian/>.

Міжнародні неурядові організації:

1. Римський Клуб. URL: <https://www.clubofrome.org/>.
2. Freedom House. URL: <https://freedomhouse.org>, www.freedomhouse.org.ua.
3. Transparency International. URL: <https://www.transparency.org/>.
4. Amnesty International. URL: <https://www.amnesty.org/>.

5. GreenPeace. URL: www.greenpeace.org.

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ПОДОВЖЕННЯ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ (В ТОМУ ЧИСЛІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ ЧЕРЕЗ ПАНДЕМІЮ)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, відбувається контроль самостійної роботи (посилання на дистанційний курс: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3883>);

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться до 10% практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю в разі запровадження жорстких карантинних обмежень із заборотою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Сучасні тенденції світових міжнародних відносин».

13. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Що таке міжнародні відносини?
2. Різновиди міжнародних відносин.
3. Рівні та стани міжнародних відносин.
4. Форми міжнародних відносин.
5. Багатосторонні інститути та міжнародні відносини.
6. Регіональна інтеграція та міжнародні відносини.
7. Міжнародні неурядові відносини.
8. Роль ТНК у сучасних міжнародних відносинах.
9. Основні теорії міжнародних відносин.
10. Неомарксизм про сучасні міжнародні відносини.
11. Неовеберіанство про сучасні міжнародні відносини.
12. Неолібералізм про сучасні міжнародні відносини.
13. Неореалізм про сучасні міжнародні відносини.
14. Загальні тенденції розвитку сучасних міжнародних відносин.
15. Що таке глобалізація?
16. Цикли глобалізації в історії.
17. Перспективи сучасної «хвилі» глобалізації.
18. Вплив глобалізації на міжнародні відносини.
19. «Кінець історії» Ф. Фукуяма.
20. Вплив постглобалізації на міжнародні відносини.
21. Поняття «цивілізація» та «цивілізації», їх відмінність.
22. Основні теорії цивілізацій.
23. Теорія О. Шпенглера.
24. Теорія А. Тойнбі.

25. Теорія К. Ясперса.
26. Теорія С. Гантінгтона.
27. Вплив культурно-цивілізаційної ідентифікації на міжнародні відносини.
28. Основні сучасні тенденції світових міжнародних відносин згідно світ-системному аналізу.
29. Виникнення світ-системи та її еволюція протягом 5 тис. років історії (концепція А.Г. Франка).
30. «Центр» і «периферія» в світ-системі.
31. Теорія Ф. Броделя.
32. «Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV—XVIII ст.» Ф. Броделя.
33. Міні-системи та світ-системи (концепція І. Валлерстайна).
34. «Цикли гегемонії» в історії світ-економіки (концепція І. Валлерстайна).
35. Особливості сучасної кризи гегемонії США за І. Валлерстайном.
36. «Системні цикли накопичення» за Дж. Аррігі (генуезько-іберійський, голландський, британський, американський).
37. Фази накопичення капіталу (матеріальна та фінансова експансії держави-гегемона).
38. Особливості «сигнальної» та «заключної» кризи гегемонії.
39. Особливості кризи гегемонії в сучасній капіталістичній світ-економіці.
40. Варіанти еволюції світ-економіки по завершенні «заключної кризи» поточної гегемонії.
41. Україна в сучасній світ-економіці: стан та перспективи.
42. Геополітика як наука.
43. Основні наукові школи геополітики.
44. Німецька школа геополітики.
45. Теорія «життєвого простору» Ф. Ратцеля.
46. Теорія «континентального блоку» К. Хаусхофера.
47. Англо-американська школа геополітики.
48. Теорія «морської» і «сухопутної» влади А. Мехена.
49. Теорія «географічної вісі історії» Х. Маккіндера.
50. Теорія «стратегічного стримування» Н. Спайкмена.
51. «Велика шахівниця» Зб. Бжезінського.
52. Російська школа геополітики.
53. Неосвразійство О. Дугіна.
54. Китайська школа геополітики.
55. Геополітика в сучасних міжнародних відносинах.
56. Основні «центри сили» в сучасному світі та їх інтереси.
57. Основні напрямки конфліктів між «великими державами» у сучасному світі.
58. Геополітична «велика шахівниця»: основні гравці, ходи та комбінації.
59. Україна та світова геополітична «гра».
60. Основні загрози безпеці в сучасних міжнародних відносинах (тероризм, гібридні війни і т.д.).
61. Вплив збройних конфліктів на національну та міжнародну безпеку.
62. Основні воєнно-стратегічні теорії.
63. Теорія війни К. Клаузевіца.
64. Теорія непрямих дій Л. Гарта.
65. Гібридна війна в сучасному світі.
66. Вплив тероризму на національну та міжнародну безпеку.
67. Різновиди тероризму.
68. Міжнародний тероризм як загроза міжнародній безпеці.
69. Вплив міжнародної організованої злочинності на національну та міжнародну безпеку.

70. Надмірна економічна нерівність як загроза національній та міжнародній безпеці.
71. Методи протидії загрозам безпеці в сучасних міжнародних відносинах.
72. Мінімізація ризиків від збройних конфліктів.
73. Особливості безпекової інтеграції в сучасному світі.
74. Воєнно-політичні блоки в сучасному світі.
75. Нейтралітет та відмова країни від участі у воєнних блоках як засіб протидії загрозам безпеці.
76. Створення потужних збройних сил та наявність ядерної зброї як засіб протидії загрозам безпеці.
75. Мінімізація ризиків від загроз міжнародного тероризму.
76. Мінімізація ризиків від загроз міжнародної організованої злочинності.
77. Інтерпол: основні завдання та особливості функціонування.
78. Чи є актуальним для України сінгапурський досвід боротьби зі злочинністю?
79. Мінімізація ризиків від надмірної економічної нерівності.
80. Сучасні міжнародні виклики для України.
81. Перспективи покращення Україною свого становища на міжнародній арені.